

Miljöplan med lokala miljömål 2010 – 2030

Antagen av Kommunfullmäktige
2010-10-21, §108

Upplands-Bro
KOMMUN

Miljöplanen med lokala miljömål för Upplands-Bro kommun visar viljan och ambitionen att arbeta med miljöfrågor. Genom ett aktivt miljöarbete med ständiga förbättringar kan kommunen på ett progressivt sätt hantera dagens miljöproblem och samtidigt arbeta för en hållbar utveckling. Miljöplanen visar riktningen som kommunen vill sträva mot för att uppnå en bättre miljö.

Miljöplanen har tagits fram i samarbete med tjänstemän och politiker. Samtliga förvaltningar och kommunägda bolag har deltagit i arbetet: Kommunstyrelseförvaltningen, Bildningsförvaltningen, Samhällsbyggnadsförvaltningen, Socialförvaltningen, AB Upplands-Brohus, Upplands-Bro Kommunfastigheter AB och Upplands-Bro Lokalvård AB. Gruppledare för de politiska partierna i Kommunstyrelsens beredning har inbjudits att medverka.

Styrgrupp:
Karl-Erik Lindholm, Kommunstyrelseförvaltningen
och Ulla Larsson, Samhällsbyggnadsförvaltningen

Projektledare:
Maria Elfström, Kommunstyrelseförvaltningen

Foto:
Tomasz Pydzik

Layout och tryck:
E-PRINT, Stockholm 2011

Innehåll

Upplands-Bro är en kommun med grön profil	4
Effektivare användning av energi och transporter	6
Giftfria och resurssnåla kretslopp	8
Hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö	10

Vy från Ekbacken på Lennartsnäshalvön.

Upplands-Bro är en kommun med grön profil

Upplands-Bro ska föregå med gott exempel. Kommunen ska ha en grön profil. Omtanke om miljön och kretsloppstänkandet ska vara en naturlig del av planering, utförande och uppföljning i kommunens alla verksamheter. I kommunens kontakter med såväl näringslivet, föreningslivet, landstinget, hyresgästföreningar, som bostadsrättsföreningar och allmänheten ska miljöaspekten finnas med. Arbetet kan ske genom till exempel konferenser, informationsinsatser och näringslivs- / arbetsmarknadsprojekt. Miljökrav ska i enlighet med kommunens upphandlingspolicy ställas i all upphandling. Att värna om miljön ska vara en aspekt som tas med i alla remissyttranden från kommunen. Kommunen ska agera så att vi ökar energiproduktionen från förnyelsebara energikällor. Intensifiera utvecklingsarbetet med regionala aktörer för att säkerställa en bättre kollektivtrafik. En kartläggning av lämpliga lägen och på sikt en plan för alternativa förnyelsebara energikällor, som till exempel vindkraft och solenergi bör utarbetas. Genom att inrätta en miljöstrateg som samordnar miljöarbetet, breddar och fördjupar miljömålen och förmedlar kunskap visar kommunen att vi är beredda att prioritera miljöfrågorna och att genomförandet av miljöplanen tas på allvar. Arbetet med att genomföra miljöplanen bör samordnas med arbetet att bli en EKO-kommun. Miljöplanen är det styrdokument ska gälla för miljöarbetet.

De lokala miljömålen har också utgått från följande fyra kretsloppsvillkor²:

- Vårda jordskorpan
- Undvik onaturliga ämnen
- Bevara växter och djur
- Sluta slösa

Landskapet vid Broängarnas naturreservat och östra Broviken.

Lokala miljömål 2010 – 2030

Miljöplanen med lokala miljömål är ett styrande dokument som ska gälla tillsammans och parallellt med andra planer som fullmäktige har beslutat om såsom översiktsplan, avfallsplan och grönsplan. Utöver beslutade planer gäller relevanta lagar för miljön till exempel miljöbalken och ramdirektivet för vatten.

De lokala miljömålen är uppdelade i mål som ska nås på lång sikt med samma planperiod som kommande översiktsplan (2030) och mätbara delmål som ska nås på kort sikt. Målen gäller för kommunens verksamhet och kommunägda bolag. Målen gäller också för externa utförare av kommunal verksamhet t ex hämtning av hushållsavfall. Dessutom gäller målen där kommunen har rådighet såsom planläggning, exploatering, kommunalt vatten och avlopp, bygglov och enskilda avlopp.

Genomförande

Varje delmål ska kunna mätas för att se att det sker en förändring. På vilket sätt de mäts framgår vid varje delmål. Mätetalet är ett uppföljningsmått som syftar till att följa förändringen mot målet. Vissa delmål mäts inte kontinuerligt utan är uppfyllda först när de är uppnådda. Nämnderna väljer ut vilka delmål som ska prioriteras inom den ekonomiska ram som fullmäktige beslutar. Genomförandet av vissa delmål är beroende av ekonomiska förutsättningar. En del av investeringarna kommer att generera långsiktiga besparingar till exempel vid energieffektiviseringsåtgärder. Nämndernas uppföljning av delmålen ska redovisas varje år i årsredovisningen. Kommunstyrelsen har ansvar för att miljöplanens mål följs upp och uppdateras inför varje mandatperiod.

Tre miljömålsområden

De lokala miljömålen är indelade i tre miljömålsområden:

- Effektivare användning av energi och transporter
- Giftfria och resurssnåla kretslopp
- Hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö

Läsanvisning

Vid delmålen finns en parentes där det anges på vilket sätt delmålet ska mätas, till exempel (%). *Det finns också en nulägesbeskrivning eller underlag till delmålet skrivet med kursiv text.*

¹ Enligt Bruntlandkommissionen 1987

² Antagna av Kommunfullmäktige 1996

Kommunhuset

Nästa generation

1600-talsvägen Dalkarlsbacken

Effektivare användning av energi och transporter

Bakgrund

Klimatförändringar orsakade av utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser är ett av de största globala miljöproblem som mänskligheten står inför under 2000-talet. Ett problem är översvämningsrisken som inte bara påverkar marken utan också vårt dricksvatten som kommer från Mälaren. En stor del av vår klimatpåverkan inom kommunal verksamhet kommer från våra byggnader och transporter där bland annat fossila bränslen används. Vår utmaning är därför att minska utsläppen av koldioxid, vilket kan ske på många sätt. Ett sätt är att styra ny bebyggelse till goda kollektivtrafiklägen vilket ger fler möjlighet att lämna bilen hemma. Det ger samtidigt ett bättre underlag till ökad turtäthet för kollektivtrafiken. Genom att minska fordonstrafiken bidrar vi till lägre koldioxidutsläpp samtidigt som luftföroreningarna och trafikbullret minskar. Dessutom minskar utsläppen av kväveoxider som bidrar till övergödning och försurning. Ett annat sätt att minska utsläppen av koldioxid är att spara energi och att byta energikälla. Detta och mycket mer blir vår utmaning i de lokala miljömålen!

För att få vetskap om fossilt koldioxidutsläpp från kommunal verksamhet gjordes en koldioxidinventering för 2008. En koldioxidinventering behöver göras inför varje mandatperiod.

Långsiktiga mål – Upplands-Bro ser en framtid med

- minskat fossilt koldioxidutsläpp.
- enbart användning av förnybar energi¹ och effektiv energianvändning i befintliga byggnader med kommunal verksamhet.
- energisnåla nya byggnader där kommunal verksamhet ska bedrivas. Målet bör minst ligga på Boverkets byggregler vid tidpunkten för projekteringen. Samma krav ska ställas på byggbolagen i samband med nybyggnationer. Vid bygglovsansökan ska sökande upplysas om vikten av energisnålt byggande.
- möjlighet till att tanka biogas inom kommunen.
- en minskad klimatpåverkan från transporter genom att beakta transporterna vid all upphandling.

Pendeltåg på väg över Svartviken från Stäketskogens naturreservat.

Mätbara delmål – det här vill vi arbeta med

1. Utsläppen av fossil koldioxid ska minska med 50 % till år 2020 med 2008 som basår. (ton koldioxid) För att nå delmålet behöver delmålen 2, 3, 4, 5 och 7 uppnås. *Det totala beräknade utsläppet för kommunal verksamhet var 2068 ton fossil koldioxid enligt koldioxidinventering 2008.*
2. All fossil eldningsolja inom kommunens verksamhet eller fastigheter ska vara ersatt med förnybart bränsle senast år 2015. (antal utbytta pannor) *År 2008 fanns inom verksamheterna fem pannor där fossil eldningsolja användes.*
3. År 2012 ska alla kommunägda personbilar som används i tjänsten vara miljöbilar². (%) De personbilar som har kommunens logotyp ska vara försedda med information om att de är miljöbilar. Även vid upphandling av transporttjänster och gentemot andra entreprenörer bör vi när det är möjligt ställa krav på att man använder sig av miljöbilar. *År 2009 var 50 % miljöbilar.*
4. 95 % av alla personbilar inom den kommunala skolskjutsverksamheten ska vara miljöbilar senast 2015. *Skolskjutsverksamhetens utsläpp från personbilar beräknades till 0,8 ton fossil koldioxid under 2008. Uppgift om antalet personbilar saknas för 2008.*
5. Alla tjänsteresor som sker med flyg ska vara klimatneutrala genom kompensationsåtgärder senast år 2012. Tjänsteresor bör ske med tåg när sträckan understiger 500 km. *Flygresornas beräknade koldioxidutsläpp för 2008 var ca 12 ton.*
6. Energianvändningen i befintliga byggnader med i huvudsak kommunal verksamhet ska effektiviseras genom att minska förbrukningen med 20 % till år 2015 med 2008 som basår. (%) *Kommunens verksamheter använder energi som kommer från el, fjärrvärme, eldningsolja och bergvärme.*
7. Samtliga kommunala verksamheter i både egna och hyrda fastigheter använder enbart förnybar el senast 2011. (%) *Under år 2008 använde verksamheterna el som till 86 % kom från förnybara källor och 14 % från icke förnybara källor.*
8. Det ska upprättas en gång- och cykelplan senast 2011 som underlag för fortsatt utbyggnad av säkra gång- och cykelvägar. (uppfyllt/ej uppfyllt)
9. Cyklar ska tillhandahållas för korta tjänsteresor inom tätorterna senast 2011. (uppfyllt/ej uppfyllt)

¹ Enligt definition i direktiv 2009/28/EG om främjande av energi från förnybara energikällor

² Enligt definition som Transportstyrelsen avser i förordning (2007:380) om miljöbilspremie

Pendeltågsnära

Kommunhuset

Cykelparkering Kungsängen

Giftfria och resurssnåla kretslopp

Bakgrund

Globalt sett ökar konsumtionen vilket påverkar miljön på många sätt. Kretsloppsprincipen¹ säger att ”det som utvinns i naturen ska på ett hållbart sätt kunna användas, återvinnas eller slutligt omhändertas med minsta möjliga resursförbrukning och utan att naturen skadas”. Ett sätt är att minska konsumtionen eller återanvända och på så sätt minska avfallet. Ett annat sätt kan vara att köpa varor som producerats resurs- och energisnålt och utan användning av miljögifter. Den offentliga sektorn spelar här en stor roll och ska vara ett föredöme genom att ställa miljökrav².

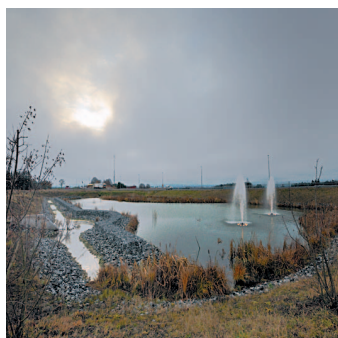
Det finns gifter i vårt samhälle som påverkar oss och vår miljö. Åtgärder för att förhindra uppkomsten av dem och att de når sjöarna, vattendragen och dricksvattentäkten, som är Mälaren, är till exempel omhändertagande av dagvatten samt framdragnings av kommunalt vatten och avlopp. Vid ny planläggning görs sådana åtgärder där så är tekniskt möjligt.

Långsiktiga mål – Upplands-Bro ser en framtid med

- användning av resurssnål teknik och sunda material vid nybyggnation genom att bland annat använda förnybara material med lång livslängd.
- att all upphandling av varor och tjänster i den kommunala verksamheten ska föregås av en miljöbedömning. Produktionen ska ske miljöanpassat och med etiska och sociala krav.

Mätbara delmål – det här vill vi arbeta med

1. Källsortering³ i samtliga fastigheter där kommunen bedriver egen verksamhet senast år 2015. (%) *Viss källsortering sker.*
2. 50 % av kommunens verksamheter ska ha separat insamling av matavfall för biogasproduktion. Det är dock viktigt att kommunen inte gör sig beroende av matavfall för biogasproduktion, utan nyttjar energigrödor odlade utan att de inkräktar på livsmedelsproduktionen. Målet ska vara uppnått år 2015. (%) *År 2008 fanns ingen separat matavfallsinsamling för biogasproduktion.*
3. Miljöprogram ska upprättas vid all nybyggnation för kommunal verksamhet. (antal miljöprogram) *Ett miljöprogram innehåller bland annat krav på material och produkter med hänsyn till naturresurser och miljöstörande ämnen samt källsortering av restprodukter.*

Dagvattendamm vid Kockbacka

Nästa generation

Ekologisk måltid

4. Reducering av föroreningar i dagvatten genom att anlägga dagvattendammar i Kungsängen och östra Bro senast 2011. (uppfyllt/ej uppfyllt)
5. Uppdatering av tidigare inventeringar av enskilda avlopp som ligger i avrinningsområden till känsliga sjöar och vattendrag senast 2014. (uppfyllt/ej uppfyllt) *År 2008 fanns det 2 500 fastigheter med enskilda avlopp, varav drygt 700 avlopp inventerades mellan åren 1996 – 2008. En stor andel av dem var bristfälliga enligt gällande lagstiftning.*
6. Krav på åtgärder senast år 2014 enligt policy för enskilt avlopp⁴ för ovan nämnda avlopp. (%)
7. Ansluta omvandlingsområden⁵ med en permanentboendegrad på minst 40 % och som påverkar vattnet i östra Mälarens vattenskyddsområde och Lejondalssjön till kommunalt vatten och avlopp senast 2020. *Enskilda avlopp påverkar vår vattentäkt och Lejondalssjön som är en känslig sjö.*
8. Skolor och förskolor ska arbeta med frågor kring miljö och hållbar utveckling. 100 % av dessa ska senast 2015 vara miljöcertifierade. *År 2008 var 13 % av kommunens skolor och förskolor certifierade enligt Grön Flagg eller Skola för hållbar utveckling⁶.*
9. Andelen ekologiska livsmedel som köps in till kommunens verksamhet ska öka till 50 % senast år 2014. (%) *Andelen ekologiska livsmedel som köptes in under år 2008 var 2,6 %.*

¹Enligt regeringens proposition 1992/93:180

²Enligt regeringsförklaringen år 2000

³Genom aktivitet 2,2,3,4 i Avfallsplan 2007 - 2012

⁴Antagen av Bygg- och miljönämnden 2009-04-21, § 28

⁵Fritidshusområde som gradvis är på väg att omvandlas till ett område med permanentboende.

⁶Miljöutmärkelser från Håll Sverige Rent och Skolverket

Säbyholmsviken. I bakgrunden båtklubben Arkens klubbholme.

Hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö

Bakgrund

Upplands-Bro har ett omväxlande landskap med berg och åsar, stora grönområden, öppna odlade fält och betade strandängar. Det finns också ett 50-tal öar, flera insjöar och Mälarens vatten omsluter nästan hela kommunen som har 13 mil stränder. Delar av vattnet ingår i östra Mälarens vattenskyddsområde som skydd för dricksvattnet. Det finns områden med så höga värden att de till och med är riksintresse för friluftsliv, natur och kulturhistoriska miljöer. Grönområdena är inte bara viktiga för växter och djur utan också för människans välbefinnande och som utförare av ekosystemtjänster såsom rening av luft.

Upplands-Bro expanderar och befolkningen samt byggandet ökar. Kommunen kan genom fysisk planering och bygglovsprövning i mycket hög grad styra var exploateringen sker. Genom en hänsynsfull resurseffektiv planering kan vi samtidigt som vi blir fler också hushålla med våra ändliga resurser såsom odlingsjord, skog, vatten och kulturhistoriska miljöer.

Förekomsten av befintlig jordbruksmark och trädgårdsmark av god kvalitet ska beaktas vid exploatering. En inventering av jordbruks- och trädgårdsmark i kommunen samt en plan för utvecklingen av de areella näringarna bör göras. Den ekologiska andelen av jordbruket bör öka och utgöra minst 20 % år 2015. Möjligheter att i och kring de areella näringarna utveckla flera arbetskraftsintensiva företag bör särskilt beaktas.

Sedan 2004 finns i Sverige mark- och vattenområden som är angivna som riksintressen för vindbruk. Efter en översyn anger Energimyndigheten år 2008 fler och större områden. Det är nu 423 områden i 20 län som tillsammans utgör drygt två procent av Sveriges yta. Upplands-Bro kommun har 2010 inga utpekade områden för vindkraft i denna översyn. Kommunens översiktsplan borde dock peka ut lämpliga områden, alternativt helt olämpliga områden. Detta kan ske genom antingen fördjupad översiktsplan eller som tematiskt tillägg. Upplands-Bro kommun bör ta fram en plan för vindkraftsutbyggnad.

Intensifiera ett kraftfullt utvecklingsarbete tillsammans med regionala aktörer för bättre kollektivtrafik bland annat kring utbudet av rutter, bytespassning och taxor.

Långsiktiga mål – Upplands-Bro ser en framtid med

- en fortsatt tydlig grön profil genom att bevara och utveckla naturvärden och att tillgodose människors behov av gröna miljöer.
- bevarade, välskötta och utvecklade kulturhistoriska miljöer.
- en anpassning av kommande bebyggelse efter befintliga natur- och kulturhistoriska värden i landskapet. Både människor, djur, natur och kultur ska få plats i kommunen.

En hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö för Upplands-Bro innebär att:

- speciellt höga värden tas till vara inom natur, kultur och rekreation. Dessa är naturvärden¹ klass 1 – 3 (högsta, mycket höga och höga värden), kulturhistoriska miljöer av regionalt intresse eller riksintresse och rekreationsområden med höga sociala värden.
- ny planläggning och exploatering ska föregås av en natur- och kulturmiljöutredning där det behövs för att områdets värden ska tas till vara och utvecklas.
- exploatering ska ske på ett sådant sätt att förutsättningarna inte försämras för nationellt hotade arter och nyckelarter för naturtyper specifika för Upplands-Bro. *Arter som är typiska för*

dessa naturtyper är fiskgjuse (sjöstränder), tofsvipa (hävdade strandängar), läppstekel (störd sandmiljö), småsvalting (sandbottnar). År 2008 bedömdes att det fanns bestånd av samtliga arter varav två är nationellt hotade.

- områden med jätteträd² ska sparas och utvecklas. Många jätteträd hyser ett stort antal arter. Kommunens bestånd inventerades av Länsstyrelsen i Stockholms län år 2008.

Mätbara delmål – det här vill vi arbeta med

1. Lillsjöns badplats ska uppfylla kriterierna för Blå Flagga för stränder senast år 2011. (uppfyllt/ ej uppfyllt) *Blå Flagga är en internationell miljöutmärkelse för hamnar och stränder. Utmärkelsen delas ut om ett antal kriterier uppfylls som rör vattenkvalitet, säkerhet, service och miljöinformation.*
2. Skapa en kulturmiljöstrategi som underlag och stöd i plan- och exploateringsarbetet och bygglovsprövning senast 2014. (uppfyllt/ej uppfyllt) *En kulturmiljöstrategi saknas. En sådan kan förtydliga landskapet som allmänt intresse och stärka kulturarvets begreppet i miljöbedömningar för planer och program.*
3. Utveckla kommunens skogsinnehav i närheten av tätorterna till rekreationsskogar med höga sociala värden. Syftet är att öka möjligheterna till närrekreation och friluftsliv samt för att bidra till biologisk mångfald. Målet ska vara uppnått senast år 2020. (%) *En stor andel av kommunens skogsinnehav finns i närheten av tätorterna.*
4. Kommunens skogsinnehav certifieras enligt FSC³ som omfattar exempelvis nyckelbiotoper, hotade arter och skapande av höga naturvärden. Certifiering klar senast 2012. (uppfyllt/ej uppfyllt)
5. Öka andelen skyddad natur⁴ för ett rikt växt- och djurliv, rekreatiönsändamål och bevarande av kulturhistoriska miljöer. Områden med höga värden bör i första hand skyddas. (%) *År 2008 var 1856 ha skyddad natur.*

¹Enligt Översiktlig naturinventering av Upplands-Bro kommun 1989

²Levande eller döda träd som har en omkrets på minst en meter i diameter eller 314 cm i omkrets på det smalaste stället under brösthöjd

³Forest Stewardship Council

⁴Natura 2000, naturreservat, biotopskydd

Rastplats vid 1600-talsvägen, Dalkarlsbackens vägmuseum.

Upplands-Bro
KOMMUN

Upplands-Bro kommun, Furuhällsplan 1, 196 81 KUNGSÄNGEN
Telefon 08-581 690 00, Fax 08-581 692 40
www.upplands-bro.se